

ROMÂNIA
JUDEȚUL TIMIȘ
CONSILIUL JUDEȚEAN

2021

Anexă la Dispoziția Președintelui C. J. Timiș nr. 782/19.10.2021

Ghid de bune practici privind prevenirea situațiilor de incompatibilitate și a conflictelor de interese

Palatul Administrativ al Consiliului Județean Timiș
Bd. Revoluției din 1989 nr.17
Timișoara cod poștal 300034
Județul Timiș, România

Roberto Munteanu
Consiliul Județean Timiș
15-Jul-21

Cuprins

Introducere	1
CONFLICTELE DE INTERESE.....	2
Definiția conflictului de interes	2
Cadrul normativ de aplicare și principiile generale	3
Standarde internaționale cu privire la conflictul de interes.....	4
Reglementări ale conflictului de interes in Uniunea Europeană	4
Codul european al bunei conduite administrative	4
Tipuri de conflicte de interes	5
Conflictul de interes potențial	5
Conflictul de interes aparent	6
Conflictul de interes real	6
Grade de rudenie și afinitate.....	7
Conflictele de interes vs. incompatibilități	8
INCOMPATIBILITĂȚILE.....	8
Introducere.....	8
Definiția incompatibilităților.....	8
Interdicții.....	9
Activități permise	9
Incompatibilități privind funcționarii publici.....	10
Raporturi ierarhice directe	11
Candidaturi	11
Apartenența la formațiuni politice	12
Incompatibilități cu calitatea de consilier de etică	12
Incompatibilități privind apartenența la organele de conducere a sindicatelor	12
Sanctiuni	12
Întrebări privind incompatibilitățile funcționarilor publici.....	13

Introducere

În acord cu *Codul european al buneii conduite*¹ și în special pentru a contribui la îndeplinirea standardelor înalte ale eticii profesionale,² **Consiliul Județean Timiș** și-a stabilit printre priorități, implementarea măsurilor de prevenire și monitorizare a situațiilor de incompatibilitate și a conflictelor de interese la nivelul propriului aparat de specialitate.

Rezultatele așteptate ca urmare a implementării măsurilor anterior enunțate, sunt:

- ✓ Aplicarea unitară a normelor, mecanismelor și procedurilor în materie de incompatibilitate și prevenire a conflictelor de interese;
- ✓ Grad crescut de implementare a măsurilor aferente;
- ✓ Îmbunătățirea cunoștințelor și a competențelor angajaților în ceea ce privește prevenirea și monitorizarea situațiilor de incompatibilitate și a conflictelor de interese;
- ✓ Evaluarea gradului de cunoaștere de către angajați a normelor privind regimul incompatibilităților;
- ✓ Consilierea angajaților / compartimentelor funcționale care solicită aport de informații asupra normelor privind regimul incompatibilităților;
- ✓ Prezentarea Raportului anual de evaluare a incidentelor de integritate la nivelul Consiliului Județean Timiș.

Conflictul de interese și incompatibilitățile constituie una dintre cele mai importante provocări la adresa instituirii statului de drept. Abordarea cu succes a acestor fenomene este o problemă-cheie în relația dintre membrii UE.

România - stat membru al Uniunii Europene - face progrese în direcția unor legături mai strânse cu Uniunea Europeană. Prin urmare, a fost adoptată legislația specifică, orientată spre combaterea corupției și asigurarea integrității funcționarilor publici.

Cu toate acestea, încă există un decalaj între cadrul legislativ și punerea în aplicare a acestuia. În acest context, organisme puternice și independente, care au dreptul și obligația de a verifica bunurile funcționarilor publici și posibilele incompatibilități, sunt de o importanță extremă.

Prin urmare, o societate civilă puternică, care insistă asupra transparenței și responsabilității - sprijinind astfel de politici administrative - este esențială pentru a asigura succesul durabil al eforturilor de prevenire a conflictelor de interese și a incompatibilităților.

Principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese în exercitarea funcțiilor publice, sunt:

IMPARTIALITATEA
INTEGRITATEA
TRANSPARENȚA DECIZIEI
SUPREMAȚIA INTERESULUI PUBLIC

¹ <https://www.ombudsman.europa.eu/ro/publication/ro/3510>

² Obiectivele generale ale Consiliului Județean Timiș(2021-2024), lit. J, Ob.4

Liniile directoare ale Ghidului de bune practici privind incompatibilitățile și prevenirea conflictelor de interese sunt, după cum urmează:

- a) Interesul public trebuie să primeze;
- b) Nu se poate deroga de la principiul transparenței în luarea deciziilor;
- c) Conducerea instituțiilor publice să se facă prin responsabilitate individuală și exemplul personal;
- d) Stabilirea unei culturi organizaționale care nu tolerează conflictele de interese.

Ghidul de bune practici privind prevenirea situațiilor de incompatibilitate și a conflictelor de interese își propune să răspundă la întrebări pertinente, precum:

- ❖ Ce este conflictul de interese și ce reprezintă starea de incompatibilitate?
- ❖ De ce este importantă prevenirea, identificarea și sancționarea lor?
- ❖ Care sunt standardele legislative internaționale, europene și naționale în materie?
- ❖ Care sunt categoriile de conflicte de interese și incompatibilități?
- ❖ Prin ce se deosebește conflictul de interese de incompatibilitățile ce pot apărea în exercitarea activității funcționarilor publici?

CONFLICTELE DE INTERESE

Definiția conflictului de interese

Conform Codului european al bune conduite administrative, art.4, funcționarul public va acționa în conformitate cu legea și va aplica normele și procedurile stabilite de legislația Uniunii.

În mod special, funcționarul public se va asigura că deciziile care afectează drepturile sau interesele persoanelor au o bază legală și conținutul acestora este conform legii.

De asemenea, *Recomandarea 10/2000 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei*, art. 13,³ include următoarea definiție:

Conflictul de interese pentru funcționarii publici apare atunci când funcționarul public are un interes personal care influențează sau pare să influențeze îndeplinirea atribuțiilor sale oficiale cu imparțialitate și obiectivitate. Interesele private ale funcționarului public pot include un beneficiu pentru sine sau pentru familia sa, pentru rudele sale apropiate, pentru prieteni, pentru persoane sau organizații cu care funcționarul public a avut relații politice sau de afaceri. Interesul personal se poate referi și la orice datorii pe care funcționarul public le are față de persoanele enumerate mai sus.

Prin conflict de interese se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative.

- Legea nr. 161/ 2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției.

³ <https://wcd.coe.int/wcd/viewdoc.jsp?id=353945&Site=CM>

Cadrul normativ de aplicare și principiile generale

O serie de proiecte de lege normative se regăsesc la nivel național cu scopul de a reglementa conduita funcționarilor publici și a-i îndruma să respecte principiile eticii și integrității în munca și relațiile lor cu cetățenii.

Actele normative care se aplică domeniului eticii și integrității aplicabile funcționarilor publici și lucrătorilor contractuali din instituțiile publice includ:

- Ordonanța de Urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare;
- Lege nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnaleză încălcări ale legii;
- Lege nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit, cu prilejul unor acțiuni de protocol, în exercitarea mandatului sau a funcției;
- Lege nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare;
- Lege nr. 115/1996 privind declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcții de conducere, cu modificările și completările ulterioare;
- Lege 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărâre nr.1.268/2008 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr.1.344/2007 privind normele de organizare și funcționare a comisiilor de disciplină;
- Lege nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare;
- Lege nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru a aplica tipurile de comportament normativ menționate mai sus, funcționarii publici trebuie să ia în considerare o serie de principii aplicabile conduitei profesionale:⁴

- ✓ **supremația Constituției și a legii**, principiul conform căruia funcționarii publici au îndatorirea de a respecta Constituția și legile țării;
- ✓ **prioritatea interesului public**, principiul conform căruia funcționarii publici au îndatorirea de a considera interesul public mai presus decât interesul personal, în exercitarea funcției publice;
- ✓ **asigurarea egalității de tratament a cetățenilor în fața autorităților și instituțiilor publice**, principiul conform căruia funcționarii publici au îndatorirea de a aplica același regim juridic în situații identice sau similare;
- ✓ **profesionalismul**, principiul conform căruia funcționarii publici au obligația de a îndeplini atribuțiile de serviciu cu responsabilitate, competență, eficiență, corectitudine și conștiinciozitate;
- ✓ **imparțialitatea și independența**, principiile conform cărora funcționarii publici sunt obligați să aibă o atitudine obiectivă, neutră față de orice interes politic, economic, religios sau de altă natură, în exercitarea funcției publice;
- ✓ **integritatea morală**, principiul conform căruia funcționarilor publici le este interzis să solicite sau să accepte, direct ori indirect, pentru ei sau pentru alții, vreun avantaj ori beneficiu în considerarea funcției publice pe care o dețin, sau să abuzeze în vreun fel de această funcție;
- ✓ **libertatea gândirii și a exprimării**, principiul conform căruia funcționarii publici pot să-și exprime și să-și fundamenteze opiniile, cu respectarea ordinii de drept și a bunelor moravuri;
- ✓ **cinstea și corectitudinea**, principiile conform cărora în exercitarea funcției publice și în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu funcționarii publici trebuie să fie de bună-credință;
- ✓ **deschiderea și transparența**, principiul conform căruia activitățile desfășurate de funcționarii publici în exercitarea funcției lor sunt publice și pot fi supuse monitorizării cetățenilor;
- ✓ **responsabilitatea și răspunderea**, principiul potrivit căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții răspund în conformitate cu prevederile legale atunci când atribuțiile de serviciu nu au fost îndeplinite corespunzător.

⁴ Principii preluate din Codul administrativ, articolul 368 privind principiile aplicabile conduitei profesionale a funcționarilor publici și personalului contractual din administrația publică

Standarde internaționale cu privire la conflictul de interese

În plan internațional, standardele care definesc conflictul de interese, în principal, sunt:

- ❖ Recomandarea Consiliului Organizației de Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD) în ce privește managementul conflictelor de interese – „Linii directoare pentru gestionarea conflictelor de interese în serviciul public”;⁵
- ❖ Rezoluția (97)24 a Consiliului Europei privind „Douăzeci de principii directoare pentru lupta împotriva corupției” (în special principiile directoare 1, 3, 9, 10, 13, 14 și 17);
- ❖ Recomandarea nr. R (2000) 10 a Comitetului de miniștri al Consiliului Europei privind „codurile de conduită pentru funcționarii publici” (articolele 5, 6, 7, 8, 13, 14, 16, 18, 20, 21 și 26 din Codul model de Conduită pentru funcționarii publici);
- ❖ Convenția Națiunilor Unite Împotriva Corupției (articolele 5, 7, 8, 9, 10, 12 al.2 lit.e și 38).

OCDE a formulat următoarea definiție: *„Un conflict de interese implică un conflict între datoria publică și interesul privat al unui funcționar public, în care interesul privat al funcționarului ar putea influența în mod necorespunzător îndeplinirea îndatoririlor și responsabilităților oficiale ale acestuia.”*

Reglementări ale conflictului de interese în Uniunea Europeană

Codurile de conduită pentru funcționarii publici devin din ce în ce mai frecvente și sunt aplicate prin adaptarea codurilor la preocupările etice specifice și provocările cu care se confruntă diferitele categorii de funcționari publici.

Funcționând ca ghiduri generale de referință pentru funcționarii publici, codurile de conduită oferă îndrumări cu privire la modul de abordare a dilemelor etice și conturează standardele de comportament preconizate. Servesc de asemenea ca un cadru general de gestionare a integrității prin formalizarea definițiilor, procedurilor (cum ar fi rezolvarea conflictelor de interese și declararea averilor) și a proceselor de sancționare.

Potențialul codurilor de conduită este recunoscut la nivel internațional, iar un pas important a fost făcut în 1996, când Adunarea Generală a ONU a adoptat Codul internațional de conduită pentru funcționarii publici și a recomandat statelor membre să-l folosească pentru a-și dezvolta propriile linii directoare. De atunci, inițiativele multilaterale privind codurile de conduită au proliferat, în special în Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției (articolul 8) și Convenția Uniunii Africane privind Combaterea Corupției (articolul 7).

Codul european al bunei conduite administrative

În Codul european al bunei conduite administrative, se menționează un întreg set de principii și valori cu rol activ în ghidarea funcționarilor publici în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Principiul Integritate este explicat astfel: *„Funcționarii trebuie să fie ghidați de un simț al corectitudinii și trebuie să se comporte în toate cazurile într-un mod care ar putea fi supus celui mai amănunțit control public. Această obligație nu este considerată ca fiind îndeplinită doar acționând în spiritul legii.*

FUNCȚIONARIII PUBLICI NU TREBUIE SĂ-ȘI ASUME NICIO OBLIGAȚIE FINANCIARĂ SAU DE ALT TIP CARE I-AR PUTEA INFLUENȚA ÎN EXERCITAREA FUNCȚIILOR LOR, INCLUSIV PRIN ACCEPTAREA DE CADOURI. ACEASTĂ OBLIGAȚIE NU ESTE CONSIDERATĂ CA FIIND ÎNDEPLINITĂ DOAR ACȚIONÂND ÎN SPIRITUL LEGII.

⁵ <http://www.oecd.org/dataoecd/13/22/2957360.pdf>

Principiile contribuie la sporirea calității administrației publice, la consolidarea statului de drept și la reducerea probabilității ca puterea discreționară să fie folosită în mod arbitrar.

- Consultare publică

Funcționarii publici nu trebuie să-și asume nicio obligație financiară sau de alt tip care i-ar putea influența în exercitarea funcțiilor lor, inclusiv prin acceptarea de cadouri. Aceștia trebuie să declare în mod prompt orice interese private legate de funcțiile lor.

Funcționarii publici trebuie să procedeze astfel încât să evite conflictele de interese și apariția acestor conflicte. Aceștia trebuie să ia măsuri rapide pentru a soluționa orice conflict care apare. Această obligație le revine și după terminarea mandatului.”⁶

În total sunt enumerate cinci principii, selectate în urma unei consultări publice realizate de Ombudsman în 2012:

- ✚ Angajamentul față de Uniunea Europeană și cetățenii acesteia;
- ✚ Integritate;
- ✚ Obiectivitate;
- ✚ Respect față de ceilalți;
- ✚ Transparență.

În esență, aceste cinci principii reprezintă sinteza standardelor etice aplicabile administrației publice a Uniunii Europene. După cum se menționează în documentul aprobat de Parlamentul European, „*principiile contribuie la sporirea calității administrației publice, la consolidarea statului de drept și la reducerea probabilității ca puterea discreționară să fie folosită în mod arbitrar*”.⁷

Tipuri de conflicte de interese

Conflictele de interese, așa cum rezidă în legislația națională dar și în doctrina de specialitate⁸ pot fi **potențiale**, **aparente** sau **reale**.

Conflictul de interese potențial

➡ **Un conflict de interese potențial** apare atunci când persoana cu funcție de decizie în procesul de achiziție publică ar putea avea un interes privat cu privire la procedura în viitor.

Exemplu de conflict de interese potențial: X este persoană cu funcție de decizie – responsabil cu achizițiile, în autoritatea contractantă, iar fratele acestuia, Y, are o firmă de TIC (tehnologia informației și comunicare).

Conflictul de interese potențial poate să nu se producă niciodată. Luând exemplul dat mai sus, operatorul economic – firma lui Y, nu depune niciodată ofertă în procedurile de achiziții publice ale autorității contractante unde fratele lui Y este responsabil cu achizițiile, și unde, dacă ar face-o X și Y s-ar afla în conflict de interese real.

⁶ Codul european al bunei conduite administrative, p.10 – 11, Uniunea Europeană, 2015

⁷ Codul european al bunei conduite administrative, p.13, Uniunea Europeană, 2015

⁸ Îndrumarul privind Conflictele de Interese și incompatibilități al ANI, p.4-5: https://www.integritate.eu/Files/Files/Ghiduri%202013/000_ghid_incomp_si_conflicte_2019.pdf

Așa cum se arată în Ghidul ANI, „Așteptările publicului privind conduita pe care oficialul public trebuie să o aibă variază în funcție de tipul concret de conflict de interese existent la un anumit moment.

Dacă, în cazul conflictului de interese potențial, conduita cerută oficialului este mai degrabă centrată pe exercitarea în mod transparent și echidistant a atribuțiilor sale, în cazul conflictului de interese real, oficialul trebuie să se abțină de la luarea oricăror decizii, informându-și superiorul ierarhic despre situația apărută.

Conflictul de interese consumat apare în cazul în care oficialul nu s-a abținut de la luarea unei decizii în ipoteza unui conflict de interese real și implică latura sancționatorie a reglementării”.

Conflictul de interese aparent

- Un **conflict de interese perceput sau aparent** poate exista în cazul în care ar putea fi perceput că interesele private ale unei persoane din autoritatea contractantă care derulează activități în procesul de achiziții publice ar putea influența în mod necorespunzător îndeplinirea sarcinilor acesteia, indiferent dacă în realitate este sau nu este, de fapt, cazul.

Exemplu de conflict de interese aparent: Conducătorul autorității contractante sau președintele comitetului de evaluare și conducătorul unui operator economic participant la procedură au același nume de familie.

Conform art. 62 din Legea nr. 98/2016, autoritatea contractantă „întreprinde orice demersuri necesare pentru a stabili dacă situația respectivă reprezintă o situație de conflict de interese” și prezintă ofertantului aflat în respectiva situație “o expunere a motivelor care, în opinia autorității contractante, sunt de natură să ducă la un conflict de interese. (2) În cazul prevăzut la al. (1), autoritatea contractantă solicită candidatului/ofertantului transmiterea punctului său de vedere cu privire la respectiva situație. (3) În cazul în care, în urma aplicării dispozițiilor al. (1) și (2), autoritatea contractantă stabilește că există un conflict de interese, autoritatea contractantă adoptă măsurile necesare pentru eliminarea circumstanțelor care au generat conflictul de interese dispunând măsuri cum ar fi înlocuirea persoanelor responsabile cu evaluarea ofertelor, atunci când le este afectată imparțialitatea, acolo unde este posibil, sau, eliminarea ofertantului/candidatului aflat în relație cu persoanele cu funcție de decizie din cadrul autorității contractante”.

Eliminarea ofertantului/candidatului se face așadar doar în ultimă instanță, dacă nici un alt remediu nu a fost posibil.

Conflictul de interese real

- Un **conflict de interese real** implică un conflict direct între interesul public - pentru protejarea căruia trebuie să se manifeste cu imparțialitate decizia unei persoane cu funcție de decizie din autoritatea contractantă, și interesele private ale acesteia.

Conflictul de interese real poate fi actual sau care a existat în trecut. Conflictul de interese actual apare în momentul în care oficialul este pus în situația de a lua o decizie care l-ar avantaja sau care ar avantaja un apropiat de-al său sau un partener de afaceri.

Exemplu de conflict de interese real: La licitație participă firma de construcții a rudei de gradul I-II/fostului sau viitorului angajator/colaboratorului sau colegului din sectorul neguvernamental/ partid politic etc. al doamnei primar. În această situație, conflictul de interese este **real**, și presupune o anumită reacție a primarului, care este pusă în situația de a lua o decizie care să o avantajeze indirect. Dacă primarul ia decizia corespunzătoare (în situația de față, aceasta neputându-se suspenda din funcție, decizia corectă ar fi respingerea ofertei din cauza conflictului de interese real), conflictul de interese (real) își va găsi astfel remediul corect.

În situația contrară, în care ofertantul aflat în conflict de interese câștigă licitația și primarul semnează contractul de achiziții publice, conflictul de interese devine **consumat**, așa încât instrumentele pe care le are la îndemână autoritatea contractantă sunt remedierea situației prin: rezilierea contractului, sesizarea situației de conflict de interese organelor abilitate, și orice alte măsuri în conformitate cu legea.

Tabelul nr.1: Identificarea Conflictelor de interese

Conflict de interese Reale	Conflict de interese Aparente	Conflict de interese Potențiale
Persoana cu funcție de decizie este în poziția de a fi influențată de interesele sale private în exercitarea atribuțiilor de serviciu în legătură cu achiziția publică.	Persoana cu funcție de decizie este în poziția de a părea că ar fi influențată de interesele sale private în exercitarea atribuțiilor de serviciu în legătură cu achiziția publică.	Persoana cu funcție de decizie este în poziția de a putea fi influențată în viitor de interesele sale private în exercitarea atribuțiilor de serviciu în legătură cu achiziția publică.

Grade de rudenie și afinitate

Gradul de rudenie este legătura bazată pe descendența unei persoane din alte persoane și înseamnă că mai multe persoane au un ascendent comun.

Tabloul gradelor de rudenie de la I la IV:

Gradul I: Rudele de gradul I există doar între părinți și copii.

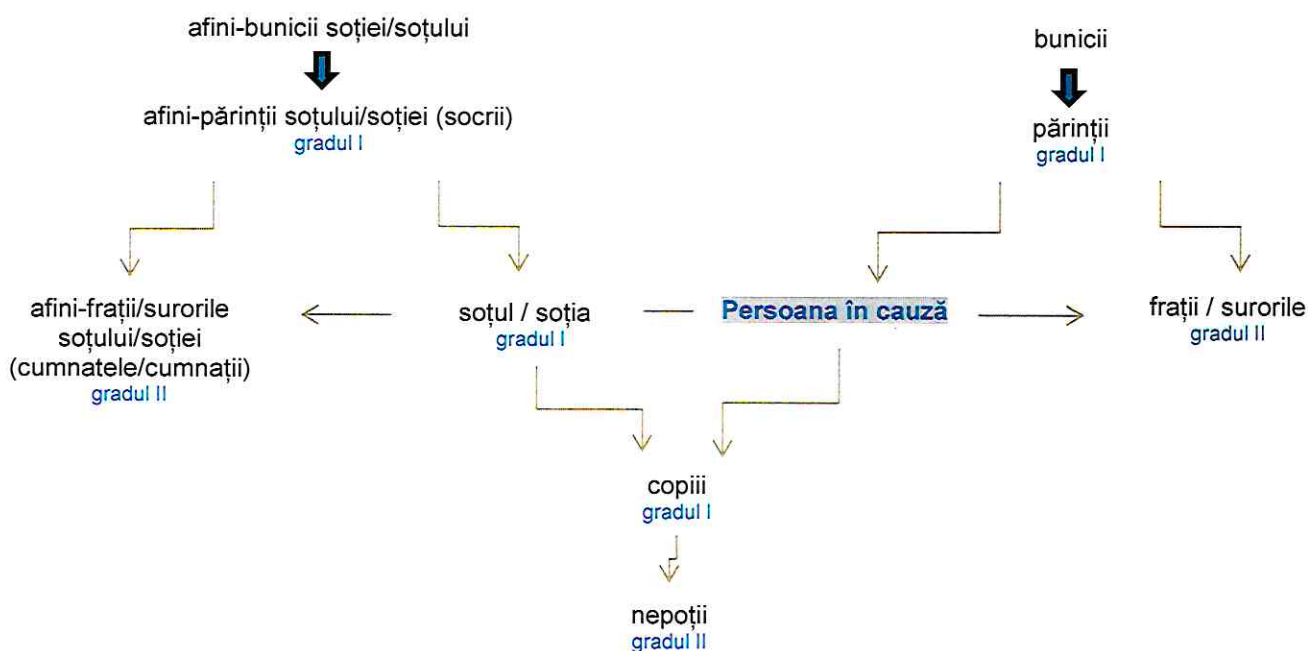
Gradul II: La acest grad se încadrează frații, dar și relația bunici-nepoți, respectiv nepoți-bunici.

Gradul III: La această categorie se încadrează nepotul de frate față de unchi, unchiul față de nepot, nepotul de fiu față de străbunic și străbunicul față de nepot.

Gradul IV: La această categorie sunt incluși verii primari între ei, nepotul față de unchi (fratele bunicului) și relația inversă, adică unchiul mare față de nepotul fratelui său.

Afinitatea înseamnă legătura prin alianță care se stabilește între un soț și rudele celuilalt soț.

Imaginea nr. 1: Gradele de rudenie și afinitate

Conflictele de interese vs. incompatibilități

Una dintre cele mai frecvente probleme care se manifestă atât în sistemul administrativ, cât și în mass-media este confuzia care se creează între conflictul de interese și incompatibilități.

Regimul incompatibilităților și conflictului de interese în exercitarea funcțiilor publice este reglementat prin legislația specifică, mai exact prin Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

Dacă, pentru existența unui conflict de interese persoanele publice trebuie să ia o decizie care să influențeze un interes personal, pentru a se afla într-o situație de incompatibilitate un oficial public nu trebuie să ia nicio decizie, fiind suficient faptul că exercită concomitent două sau mai multe funcții al căror cumul este interzis de lege.

Exemplu de conflict de interese:

Primarul A din orașul X semnează un contract cu firma soției sale. Un alt exemplu este organizarea unei licitații de către Consiliul Județean B la care participă și câștigă firma fratelui președintelui consiliului.

Exemplu de incompatibilitate:

Viceprimarul X exercită în același timp și calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia.

INCOMPATIBILITĂȚILE

Introducere

Instituțiile și autoritățile publice trebuie să asigure și să aplice politici, proceduri și practici adecvate mediului de lucru, pentru a încuraja controlul și prevenirea eficientă a situațiilor de incompatibilitate.

Practicile instituțiilor și autorităților publice trebuie să îi încurajeze pe funcționarii publici să declare problemele legate de incompatibilități și să le discute. Totodată, trebuie să fie prevăzute măsuri pentru a proteja aceste informații, astfel încât să nu fie utilizate incorect.

Instituțiile și autoritățile publice trebuie să creeze și să susțină comunicarea și dialogul deschis cu privire la promovarea corectitudinii în funcția publică.

Instituțiile și autoritățile publice trebuie să ofere îndrumare și instruire în vederea promovării înțelegerii și evoluției dinamice a regulamentelor și practicilor recunoscute ale instituției publice.

Definiția incompatibilităților

Incompatibilitățile reflectă acele situații în care un oficial public ocupă mai multe funcții în același timp, deși acest cumul este interzis de lege.

PRACTICILE INSTITUȚIILOR ȘI
AUTORITĂȚILOR PUBLICE TREBUIE
SĂ ÎI ÎNCURAJEZE PE
FUNCȚIONARIII PUBLICI SĂ
DECLARE PROBLEMELE LEGATE
DE INCOMPATIBILITĂȚI ȘI SĂ LE
DISCUTE.

IMPORTANT

Nu sunt permise raporturile ierarhice directe în cazul în care funcționarii publici respectivi sunt soți sau rude de gradul I, sau în cazul în care șeful ierarhic direct are calitatea de demnitar.

În mod alternativ, *starea de incompatibilitate este definită ca „deținerea/exercitarea unei funcții/calități publice simultan cu deținerea/exercitarea unei alte funcții/calități din domeniul public sau privat, al căror cumul este interzis de lege.”*⁹

Interdicții

Funcționarii publici care, în exercitarea funcției publice, au desfășurat activități de monitorizare și control cu privire la societăți reglementate de Legea nr. 31/1990, cu modificările și completările ulterioare, sau alte unități cu scop lucrativ nu pot să-și desfășoare activitatea și nu pot acorda consultanță de specialitate la aceste societăți timp de 3 ani după ieșirea din corpul funcționarilor publici.

Funcționarii publici nu pot fi mandatați ai unor persoane în ceea ce privește efectuarea unor acte în legătură cu funcția publică pe care o exercită.

Nu sunt permise raporturile ierarhice directe în cazul în care funcționarii publici respectivi sunt soți sau rude de gradul I, sau în cazul în care șeful ierarhic direct are calitatea de demnitar.

Persoanele care se află în una dintre situațiile de mai sus vor opta, în termen de 60 de zile, pentru încetarea raporturilor ierarhice directe sau renunțarea la calitatea de demnitar.

Dacă persoanele respective nu se conformează, după expirarea termenului de 60 de zile, șeful ierarhic superior al funcționarilor publici respectivi dispune încetarea raporturilor ierarhice directe dintre funcționarii publici soți sau rude de gradul I.

Activități permise

Funcționarii publici, funcționarii publici parlamentari și funcționarii publici cu statut special pot exercita:

- funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice, al creației literar-artistice;
- funcții în alte domenii de activitate din sectorul privat, care nu sunt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate potrivit fișei postului.

Funcționarul public poate candida pentru o funcție eligibilă sau poate fi numit într-o funcție de demnitate publică.

Raportul de serviciu al funcționarului public se suspendă:

- a) pe durata campaniei electorale, până în ziua ulterioară alegerilor, dacă nu este ales;
- b) până la încetarea funcției eligibile sau a funcției de demnitate publică, în cazul în care funcționarul public a fost ales sau numit.

⁹ Agenția Națională de Integritate, Proiect LINC, p.5: https://www.proiect-linc.ro/sites/default/files/psintendificareincompatibilitati_1.pdf

Incompatibilități privind funcționarii publici

Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții publice sau calități decât cea în care a fost numit, precum și cu funcțiile de demnitate publică (art. 94 alin.(1) din Legea nr. 161/2003).

Incompatibilitatea la funcționarii publici se manifestă prin faptul că nu pot deține alte funcții și nu pot desfășura alte activități, remunerate sau neremunerate (art. 94, alin. (2)):

- a) în cadrul autorităților sau instituțiilor publice;
- b) în cadrul cabinetului demnitarului, cu excepția cazului în care funcționarul public este suspendat din funcția publică, în condițiile legii, pe durata numirii sale;
- c) în cadrul regiilor autonome, societăților comerciale ori în alte unități cu scop lucrativ din sectorul public;
- d) în calitate de membru al unui grup de interes economic.

Atenție!

Starea de incompatibilitate nu se aplică pentru cazurile prevăzute de literele a) și c) dacă:

- este desemnat printr-un act administrativ, emis în condițiile legii, să reprezinte interesele statului în legătură cu activitățile desfășurate de operatorii economici cu capital ori patrimoniu integral sau majoritar de stat, în condițiile rezultate din actele normative în vigoare;
- este desemnat printr-un act administrativ, emis în condițiile legii, să participe în calitate de reprezentant al autorității ori instituției publice în cadrul unor organisme sau organe colective de conducere constituite în temeiul actelor normative în vigoare;
- exercită un mandat de reprezentare, pe baza desemnării de către o autoritate sau instituție publică, în condițiile expres prevăzute de actele normative în vigoare.

Atenție!

Nu se află în situație de incompatibilitate funcționarul public care este desemnat prin act administrativ pentru a face parte din echipa de proiect finanțat din fonduri comunitare nerambursabile postaderare, precum și din împrumuturi externe contractate sau garantate de stat rambursabile sau nerambursabile, cu excepția funcționarilor publici care exercită atribuții ca auditor sau atribuții de control asupra activității derulate în cadrul acesteia și a funcționarilor publici care fac parte din echipa de proiect, dar pentru care activitatea desfășurată în cadrul respectivei echipe generează o situație de conflict de interese cu funcția publică pe care o ocupă.

Atenție!

Funcționarul public X angajat în orice instituție/autoritate publică nu poate deține calitatea de consilier local/consilier județean.

Exemplu: Primăria X câștigă un proiect finanțat din fonduri structurale. Echipa de proiect, incluzând managerul de proiect, asistent, responsabil financiar a fost formată din funcționari publici din Primăria X. Funcționarilor publici li s-au încheiat contracte de muncă pe lângă cele deja existente. Conform alineatului 2, litera a), articolul 94 din Legea nr. 161/2003, funcționarii publici nu pot deține alte funcții și nu pot desfășura alte activități remunerate în cadrul instituțiilor publice.

ATENȚIE!

Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții publice sau calități decât cea în care a fost numit, precum și cu funcțiile de demnitate publică .

- art. 94 alin.(1) din Legea nr. 161/2003.

EXCEPȚIE

Funcționarii publici, funcționarii publici parlamentari și funcționarii publici cu statut special pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice, al creației literar-artistice.

- Art. 96 al Legii nr. 161/2003

Funcționarii publici care, în exercitarea funcției publice, au desfășurat activități de monitorizare și control cu privire la societăți comerciale sau alte unități cu scop lucrativ de natura celor prevăzute la alin. (2) lit. c) nu pot să-și desfășoare activitatea și nu pot acorda consultanță de specialitate la aceste societăți timp de 3 ani după ieșirea din corpul funcționarilor publici.

Funcționarii publici, funcționarii publici parlamentari și funcționarii publici cu statut special pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice, al creației literar-artistice (art. 96 al Legii nr. 161/2003). De asemenea, pot exercita funcții în alte domenii de activitate din sectorul privat, care nu sunt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate, potrivit fișei postului.

În ceea ce privește legătura indirectă, intenția legiuitorului este aceea de a face o legătură între pregătirea profesională a funcționarului public și funcția pe care acesta o exercită.

Cu titlu de exemplu, o persoană - numită în funcția publică de consilier juridic și care în fișa postului nu are atribuții de reprezentare în fața organelor jurisdicționale a entității publice respective - nu poate deține funcția de consilier juridic la o altă entitate, din sectorul privat. Funcționarii au dreptul la asociere sindicală și, deci, pot înființa organizații sindicale, adera la ele și exercita orice mandat în cadrul acestora (art. 29 din Legea nr. 188/1999).

Raporturi ierarhice directe

Articolul 95 din Legea nr. 161/2003 interzice raporturile ierarhice directe în cazul în care funcționarii publici respectivi sunt soți sau rude de gradul I - inclusiv dacă superiorul are calitatea de demnitar. Persoanele care se află în una dintre situațiile de mai sus trebuie să opteze, în termen de 60 de zile, pentru încetarea raporturilor ierarhice directe sau renunțarea la calitatea de demnitar.

Existența raportului ierarhic între soți sau rude de gradul I și neîndeplinirea obligației de a opta se constată de către șeful ierarhic superior al funcționarilor publici respectivi, care dispune încetarea raporturilor ierarhice directe dintre funcționarii publici soți sau rude de gradul I.

Dacă superiorul este demnitar și nu se îndeplinește obligația de a opta, situația se constată, după caz, de către primul-ministru, ministru sau prefect, care dispune încetarea raporturilor ierarhice directe dintre demnitar și funcționarul public soț sau rudă de gradul I.

Candidaturi

Funcționarul public poate candida pentru o funcție eligibilă sau poate fi numit într-o funcție de demnitate publică (art. 97 din Legea nr. 161/2003).

Raportul de serviciu al funcționarului public se suspendă:

- pe durata campaniei electorale, până în ziua ulterioară alegerilor, dacă nu este ales;
- până la încetarea funcției eligibile sau a funcției de demnitate publică, în cazul în care funcționarul public a fost ales sau numit.

Înălții funcționari publici și funcționarii publici de conducere pot fi numiți în funcții de demnitate publică numai după încetarea, în condițiile legii, a raporturilor de serviciu și pot candida pentru funcții de demnitate publică numai după încetarea, în condițiile legii, a raporturilor de serviciu (art. 34 din Legea nr. 188/1999).

Apartenența la formațiuni politice

Funcționarii publici pot fi membri ai partidelor politice legal constituite, însă le este interzis să fie membri ai organelor de conducere ale partidelor politice și să exprime sau să aere în mod public pozițiile unui partid politic (art. 98 din Legea nr. 161/2003 și art. 44 din Legea nr. 188/1999).

Înălții funcționari publici nu pot fi membri ai unui partid politic, sub sancțiunea destituirii din funcția publică.

Incompatibilități cu calitatea de consilier de etică

- 1) *Nu poate fi numit consilier de etică, funcționarul public care se află în următoarele situații de incompatibilitate:*
 - a) *este soț, rudă sau afin până la gradul al IV-lea inclusiv, cu conducătorul autorității sau instituției publice sau cu înlocuitorul de drept al acestuia;*
 - b) *are relații patrimoniale sau de afaceri cu oricare dintre persoanele prevăzute la lit.a);*
 - c) *este membru sau secretar în comisia de disciplină constituită în cadrul autorității sau instituției publice.*
- 2) *În cazul în care situațiile de incompatibilitate prevăzute la alin.(1) intervin ulterior dobândirii în condiții legale a calității de consilier de etică, statutul de consilier de etică încetează în condițiile prezentului Cod administrativ.*

* art. nr.453 din ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.

Incompatibilități privind apartenența la organele de conducere a sindicatelor

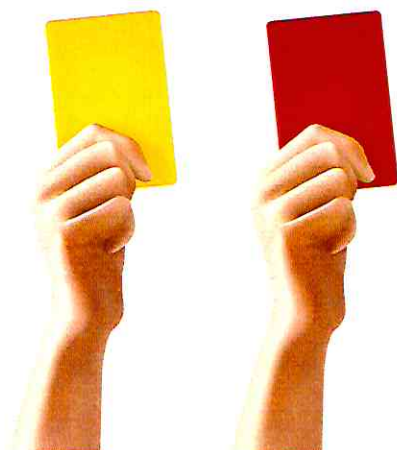
În situația în care înălții funcționari publici sau funcționarii publici care au calitatea de ordonatori de credite sunt aleși în organele de conducere a organizațiilor sindicale, aceștia au obligația ca, în termen de 15 zile de la alegerea în organele de conducere ale organizațiilor sindicale, să opteze pentru una dintre cele două funcții. În cazul în care funcționarul public optează pentru desfășurarea activității în funcția de conducere în organizațiile sindicale, raporturile de serviciu ale acestuia se suspendă pe o perioadă egală cu cea a mandatului în funcția de conducere din organizația sindicală. Funcționarii publici, alții decât cei prevăzuți mai sus, pot deține simultan funcția publică și funcția în organele de conducere ale organizațiilor sindicale, cu obligația respectării regimului juridic al incompatibilităților și al conflictelor de interese care le este aplicabil.

Sanctiuni

Ordonanța de Urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare prevede în articolul 520 modalitățile de destituire a funcționarilor publici din funcție. Astfel, destituirea se face prin act administrativ de către persoana care are competența legală de numire în funcția publică, ca sancțiune disciplinară aplicată pentru motive imputabile funcționarului public, în următoarele cazuri:

- pentru săvârșirea unei abateri disciplinare care a avut consecințe grave;
- dacă s-a ivit un motiv legal de incompatibilitate, iar funcționarul public nu acționează pentru încetarea acestuia într-un termen de 15 zile calendaristice de la data intervenirii cazului de incompatibilitate.

Actul administrativ se comunică funcționarului public în termen de 5 zile lucrătoare de la data emiterii. Comunicarea actului administrativ trebuie să se facă anterior datei destituirii din funcția publică.

În contextul respectării prevederilor legii privind incompatibilitățile și conflictele de interese, Agenția Națională de Integritate este instituția căreia îi revine sarcina legală de evaluare a prezumtivelor situații de incompatibilitate și conflicte de interese. Aceasta, urmare a procedurii prevăzute de Legea nr. 176/2010, întocmește un raport de evaluare privind existența unei stări de incompatibilitate sau a unui conflict de interese, după caz. Acest raport poate fi contestat în instanță în termen de 15 zile, iar, în caz de necontestare, rămâne definitiv.

Întrebări privind incompatibilitățile funcționarilor publici

Dacă exercitarea simultană a unei funcții publice de inspector antifraudă din cadrul Direcției Generale Antifraudă Fiscală și a calității de consilier local este de natură să genereze o situație de incompatibilitate.

Din cele expuse de dumneavoastră și din interpretarea sistematică a prevederilor legale incidente art. 94 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 161/2003, opinăm că exercitarea simultană a unei funcții publice de inspector antifraudă din cadrul Direcției Generale Antifraudă Fiscală și a calității de consilier local este de natură să genereze o situație de incompatibilitate.

Dacă un funcționar public se află într-o situație de incompatibilitate în cazul în care deține/exercită următoarele funcții/calități: administrator societate comercială, medic de familie, expert (orice domeniu), PFA, broker, președinte asociație neguvernamentală, cenzor, casier, titular cabinet psihologic, asistent social, informatician, instructor auto, traducător, mediator, șofer, mecanic auto.

Din interpretarea sistematică a prevederilor legale, opinăm că deținerea simultană a unei funcții publice și desfășurarea activităților anterior menționate, în sectorul privat, generează o situație de incompatibilitate din perspectiva dispozițiilor art. 96 din Legea nr. 161/2003, dacă activitatea desfășurată în sectorul privat este în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate ca funcționar public.

Dacă un funcționar public de conducere, încadrat la Serviciul Audit Public, poate desfășura activitate remunerată în cadrul unui proiect finanțat din fonduri europene, fără a se genera o situație de incompatibilitate?

Din interpretarea sistematică a prevederilor legale incidente, opinăm că un funcționar public de conducere, încadrat la Serviciul Audit Public, nu poate desfășura activitate remunerată în cadrul unui proiect finanțat din fonduri europene dacă exercită atribuții ca auditor sau atribuții de control asupra activității derulate în cadrul echipei de proiect.

Dacă un funcționar public poate desfășura activități remunerate în cadrul unor echipe de implementare a proiectelor din fonduri europene?

Din interpretarea sistematică a prevederilor legale incidente, opinăm că deținerea simultană a unei funcții publice de execuție și desfășurarea de activități în cadrul proiectelor din fonduri europene nu generează o situație de incompatibilitate în măsura în care funcționarul public este desemnat prin act administrativ pentru a face parte din echipa de proiect finanțat din fonduri europene, în condițiile art. 94 alin. (2) din Legea nr. 161/2003.

În situația în care beneficiarul finanțării din fonduri comunitare nerambursabile postaderare, precum și din împrumuturi externe contractate sau garantate de stat rambursabile sau nerambursabile, este o entitate privată, funcționarul public poate desfășura activități remunerate în cadrul proiectului numai dacă activitatea desfășurată în cadrul echipei de implementare a proiectului nu este în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate ca funcționar public.

